

NEUVOSTON DIREKTIIVI 2000/43/EY,**annettu 29 päivänä kesäkuuta 2000,****rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta**

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 13 artiklan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen ⁽¹⁾,ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon ⁽²⁾,ottaa huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽³⁾,ottaa huomioon alueiden komitean lausunnon ⁽⁴⁾,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euroopan unionista tehty sopimus merkitsee uutta vaihetta kehityksessä yhä läheisemmän Euroopan kansojen välisen liiton luomiseksi.

(2) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan mukaisesti Euroopan unioni perustuu jäsenvaltioille yhteisiin vapauden, kansanvallan, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen sekä oikeusvaltion periaatteisiin ja unioni pitää arvossa yhteisön oikeuden yleisinä periaatteina perusoikeuksia, sellaisina kuin ne taataan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä Euroopan yleissopimuksessa ja sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioille yhteisessä valtiosääntöperinteessä.

(3) Kaikkien oikeus yhdenvertaisuuteen lain edessä ja oikeus suojeluun syrjintää vastaan ovat yleismaailmallisia oikeuksia, jotka on tunnustettu ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa, kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevassa YK:n yleissopimuksessa, kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa, kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa, taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä Euroopan yleissopimuksessa, jotka kaikki jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet.

(4) On tärkeää kunnioittaa näitä perusoikeuksia ja -vapauksia, yhdistymisvapaus mukaan lukien. Lisäksi on tärkeää tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan yhteydessä kunnioittaa myös yksityis- ja perhelämää sekä niihin liittyviä liiketoimia.

(5) Euroopan parlamentti on antanut joitakin päätöslauselmia rasismien torjunnasta Euroopan unionissa.

(6) Euroopan unioni ei hyväksy teorioita, jotka pyrkivät osoittamaan, että on olemassa toisistaan erillisiä ihmisrotuja. Tässä direktiivissä käytetty sana "rotu" ei merkitse tällaisten teorioiden hyväksymistä.

(7) Eurooppa-neuvosto kehotti Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 pidetyssä kokouksessaan komissiota tekemään mahdollisimman pian ehdotuksia, jotka koskevat EY:n perustamissopimuksen 13 artiklan täytäntöönpanoa rotusyrjinnän ja muukalaisvihan torjumiseksi.

(8) Helsingissä kokoontunut Eurooppa-neuvosto hyväksyi 10 ja 11 päivänä joulukuuta 1999 vuoden 2000 työllisyyden suuntaviivat. Niissä korostetaan tarvetta saada aikaan sellaiset olosuhteet, jotka edistävät sosiaalista osallisuutta työmarkkinoilla. Sopimalla yhdenmukaisista menettelytavoista pyritään torjumaan esimerkiksi etnisiin vähemmistöihin kohdistuvaa syrjintää.

(9) Rotuun tai etniseen alkuperään perustuva syrjintä voi haitata Euroopan yhteisön perustamissopimuksen tavoitteiden saavuttamista, etenkin korkean työllisyyden ja sosiaalisen suojelun tason saavuttamista, elintason ja elämänlaadun kohottamista sekä taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja solidaarisuutta. Se voi myös haitata Euroopan unionin tavoitetta kehittyä vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueena.

(10) Komissio antoi joulukuussa 1995 rotusyrjintää, muukalaisvihaa ja antisemitismia koskevan tiedonannon.

(11) Neuvosto hyväksyi 15 päivänä heinäkuuta 1996 yhteisen toiminnan 96/443/YOS rasismien ja muukalaisvihan vastaisesta toiminnasta ⁽⁵⁾, jonka nojalla jäsenvaltiot sitoutuvat varmistamaan tehokkaan oikeudellisen yhteistyön rasistiseen tai muukalaisviihamieliseen käyttäytymiseen perustuvien rikosten osalta.

(12) Kehitettäessä demokraattisia ja suvaitsevaisia yhteiskuntia, joiden täysivaltaisia jäseniä kaikkien ihmisten rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumatta on voitava olla, rotuun tai etniseen alkuperään perustuvaan syrjintään kohdistuvien erityistoimien olisi ulotuttava palkkatyöhön tai itsenäisen ammatin harjoittajaksi pääsyä pitemmälle ja katettava myös esimerkiksi koulutus, sosiaalinen suojelu, sosiaaliturva ja terveydenhuolto mukaan lukien, sosiaalietuudet sekä tavaroiden ja palvelujen saatavuus ja tarjonta.

⁽¹⁾ Ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin lausunto, annettu 18. toukokuuta 2000 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

⁽³⁾ Lausunto annettu 12. toukokuuta 2000 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

⁽⁴⁾ Lausunto annettu 31. huhtikuuta 2000 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

⁽⁵⁾ EYVL L 185, 24.7.1996, s. 5.

- (13) Koko yhteisössä olisi kiellettävä tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluva kaikenlainen rotuun tai etniseen alkuperään perustuva välitön tai välillinen syrjintä. Syrjintäkieltoa olisi sovellettava myös kolmansien maiden kansalaisiin, mutta se ei koske kansalaisuuteen perustuvaa erilaista kohtelua eikä rajoita niiden säännösten noudattamista, jotka koskevat kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa, oleskelua ja työhön ja ammattiin pääsyä.
- (14) Pannessaan täytäntöön rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatetta yhteisön olisi perustamissopimuksen 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti pyrittävä poistamaan eriarvoisuutta miesten ja naisten välillä sekä edistämään miesten ja naisten välistä tasa-arvoa varsinkin, koska naiset ovat usein moninkertaisen syrjinnän kohteina.
- (15) Niiden tosiseikkojen arviointi, joiden perusteella voidaan päätellä välittömän tai välillisen syrjinnän olemassaolo, on kansallisen tuomioistuimen tai muun toimivaltaisen elimen tehtävä kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä noudatettavien sääntöjen mukaisesti. Näissä säännöissä voidaan määrätä erityisesti välillisen syrjinnän toteamisesta mitä tahansa keinoa käyttäen tilastotiedot mukaan lukien.
- (16) On tärkeää suojella kaikkia luonnollisia henkilöitä rotuun tai etniseen alkuperään perustuvalta syrjinnältä. Jäsenvaltioiden olisi tarvittaessa ja kansallisten perinteidensä ja käytäntönsä mukaisesti säädettävä myös oikeushenkilöiden suojelusta, jos niihin kohdistuu syrjintää niiden jäsenten rodun tai etnisen alkuperän vuoksi.
- (17) Syrjintäkiellolla ei kuitenkaan pidä estää sellaisten toimenpiteiden säilyttämistä tai antamista, joiden tarkoituksena on ehkäistä tai hyvittää tiettyä rotua tai etnistä alkuperää oleville henkilöille aiheutunutta haittaa. Kyseisillä toimenpiteillä voidaan sallia tiettyä rotua tai etnistä alkuperää olevien henkilöiden järjestöt, jos niiden pääasiallisena tavoitteena on edistää kyseisten henkilöiden erityistarpeiden huomioon ottamista.
- (18) Erilainen kohtelu saattaa olla oikeutettua erittäin rajoitetuissa tilanteissa, jos jokin rotuun tai etniseen alkuperään liittyvä ominaisuus muodostaa työhön liittyvän todellisen ja ratkaisevan vaatimuksen ja jos tavoite on oikeutettu ja vaatimus oikeasuhteinen. Tällaiset tilanteet olisi esitettävä tiedoissa, jotka jäsenvaltiot antavat komissiolle.
- (19) Rotuun tai etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän kohteeksi joutuneille ihmisille olisi taattava riittävä oikeudellinen suoja. Tehokkaamman suojelun turvaamiseksi järjestöillä tai oikeushenkilöillä olisi myös oltava valtuudet aloittaa, jos jäsenvaltiot niin päättävät, menettely joko uhrin puolesta tai häntä tukeakseen, sanotun kuitenkin rajoittamatta tuomioistuimissa edustamista ja puolustamista koskevien kansallisten menettelysääntöjen soveltamista.
- (20) Yhdenvertaisuuden periaatteen tehokas täytäntöönpano edellyttää riittävää oikeudellista suojaa vastatoimenpiteitä vastaan.
- (21) Todistustaakkaa koskevia sääntöjä on mukautettava, niissä tapauksissa, jolloin on ilmeistä, että kyseessä on syrjintätapaus, ja kun yhdenvertaisen kohtelun periaatteen tehokas soveltaminen edellyttää, että todistustaakan on siirryttävä vastaajalle, kun tällaisesta syrjinnästä on annettu näyttö.
- (22) Jäsenvaltioiden ei tarvitse soveltaa todistustaakkaa koskevia sääntöjä menettelyihin, joissa tosiasioiden selvittäminen on tuomioistuimen tai muun toimivaltaisen elimen vastuulla. Tällaisia ovat menettelyt, joissa kantajan ei tarvitse todistaa tosiasioita, vaan niiden selvittäminen on tuomioistuimen tai toimivaltaisen elimen vastuulla.
- (23) Jäsenvaltioiden olisi edistettävä työmarkkinaosapuolten välistä ja valtioista riippumattomien järjestöjen kanssa käytävää vuoropuhelua niin, että siinä käsiteltäisiin syrjinnän eri muotoja ja sen torjumista.
- (24) Rotuun tai etniseen alkuperään perustuvaa syrjintää vastaan annettava suojele tehostuisi, jos kussakin jäsenvaltiossa toimisi elin tai elimiä, jolla tai joilla olisi valtuudet analysoida asiaan liittyvät ongelmat, tutkia ratkaisumahdollisuuksia ja avustaa uhreja konkreettisesti.
- (25) Tässä direktiivissä säädetään vähimmäisvaatimuksista, ja siten jäsenvaltiot voivat antaa tai pitää voimassa edullisempia säännöksiä. Direktiivin täytäntöönpanoa ei tulisi käyttää perusteena jäsenvaltiossa vallitsevan tilanteen heikentämiseksi.
- (26) Jäsenvaltioiden olisi säädettävä tehokkaista, oikeasuhteista ja varoittavista seuraamuksista, joita sovelletaan, jos tämän direktiivin mukaisia velvoitteita ei noudateta.
- (27) Jäsenvaltiot voivat antaa työmarkkinaosapuolien tehtäväksi niiden sitä yhdessä pyytäessä huolehtia tämän direktiivin täytäntöönpanosta työehtosopimuksia koskevien säännösten osalta, edellyttäen että jäsenvaltiot toteuttavat tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että ne pystyvät kaikkina aikoina takaamaan tämän direktiivin edellyttämät tulokset.
- (28) Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistettujen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaisesti tämän direktiivin tavoitetta, eli kaikissa jäsenvaltioissa yhteisen syrjinnänvastaisen suojelun korkean tason takaamista, ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden tasolla, ja tavoite voidaan siten ehdotetun toiminnan laajuuden ja vaikutuksen vuoksi paremmin saavuttaa yhteisön tasolla. Tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen,

ON ANTANUT TÄMÄN DIREKTIIVIN:

I LUKU

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Tarkoitus

Tämän direktiivin tarkoituksena on luoda puitteet rotuun ja etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän torjumiselle yhdenvertaisen kohtelun periaatteen toteuttamiseksi jäsenvaltioissa.

2 artikla

Syrjinnän käsite

1. Tässä direktiivissä yhdenvertaisen kohtelun periaatteella tarkoitetaan, ettei minkäänlaista rotuun tai etniseen alkuperään perustuvaa välitöntä tai välillistä syrjintää saa esiintyä.

2. Sovellettaessa 1 kohtaa:

a) välittömänä syrjintänä pidetään sitä, että henkilöä kohdellaan rodun tai etnisen alkuperän perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai voitaisiin kohdella vertailukelpoisessa tilanteessa;

b) välillisenä syrjintänä pidetään sitä, jos näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa tiettyä rotua tai etnistä alkuperää olevat henkilöt erityisen epäedulliseen asemaan muihin henkilöihin nähden, jollei kyseisellä säännöksellä, perusteella tai käytännöllä ole puolueettomasti perusteltavissa olevaa oikeutettua tavoitetta, ja jolleivät tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ole asianmukaisia ja tarpeellisia.

3. Häirintää on pidettävä 1 kohdassa tarkoitettuna syrjintänä, kun rotuun tai etniseen alkuperään liittyvällä haitallisella käytöksellä tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön arvoa ja luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri. Häirinnän käsite voidaan tässä yhteydessä määritellä jäsenvaltioiden kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.

4. Ohjetta harjoittaa henkilöihin kohdistuvaa syrjintää näiden rodun tai etnisen alkuperän perusteella on pidettävä 1 kohdassa tarkoitettuna syrjintänä.

3 artikla

Soveltamisala

1. Yhteisölle annetun toimivallan puitteissa tätä direktiiviä sovelletaan kaikkiin henkilöihin sekä julkisella että yksityisellä sektorilla, julkisyhteisöt mukaan lukien, kun kyseessä on:

a) työn tai itsenäisen ammatin harjoittamista koskevat edellytykset, myös valinta- ja työhönottoperusteet, alasta ja ammattiasemasta riippumatta, sekä uralla eteneminen;

b) kaikenlaisen ja kaikentasoisen ammatillisen ohjauksen, ammatillisen koulutuksen, ammatillisen erikoistumiskoulutuksen ja uudelleen koulutuksen saanti, mukaan lukien työkokemus;

c) työolot ja -ehdot, myös irtisanominen ja palkka;

d) jäsenyys ja toiminta työntekijä- tai työnantajajärjestössä tai muussa järjestössä, jonka jäsenillä on tietty ammatti, järjestöjen antamat etuudet;

e) sosiaalinen suojelu, mukaan lukien sosiaaliturva ja terveydenhuolto;

f) sosiaalietuudet;

g) koulutus;

h) yleisesti saatavilla olevien tavaroiden ja palvelujen saatavuus ja tarjonta, mukaan lukien asuminen.

2. Tämän direktiivin soveltamisalaan ei kuulu kansalaisuuteen perustuva erilainen kohtelu eikä sillä vaikuteta kolmannen maan kansalaisten ja valtiottomien henkilöiden jäsenvaltioiden alueelle tuloa ja siellä oleskelua koskeviin säännöksiin ja edellytyksiin eikä kyseisten kolmannen maan kansalaisten ja valtiottomien henkilöiden oikeusasemasta aiheutuvaan kohteluun.

4 artikla

Työhön liittyvät todelliset ja ratkaisevat vaatimukset

Sen estämättä, mitä 2 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat säätää, että erilainen kohtelu, joka perustuu rotuun tai etniseen alkuperään liittyvään ominaisuuteen, ei ole syrjintää, jos tiettyjen työtehtävien luonteen tai niiden yhteyksien vuoksi, joissa tehtävät suoritetaan, kyseinen ominaisuus on todellinen ja ratkaiseva työhön liittyvä vaatimus, edellyttäen että tavoite on oikeutettu ja että vaatimus on oikeasuhteinen.

5 artikla

Positiiviset erityistoimet

Täydellisen yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi käytännössä, yhdenvertaisen kohtelun periaate ei estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai toteuttamasta erityistoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on ehkäistä tai hyvittää henkilöiden rotuun tai etniseen alkuperään liittyviä haittoja.

6 artikla

Vähimmäisvaatimukset

1. Jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön tai pitää voimassa säännöksiä, jotka ovat yhdenvertaisen kohtelun periaatteen turvaamiseksi edullisempia kuin tämän direktiivin säännökset.

2. Tämän direktiivin täytäntöönpano ei ole missään tapauksessa peruste alentaa jäsenvaltioissa jo saavutettua syrjinnänvastaisen suojan tasoa tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvissa asioissa.

II LUKU

OIKEUSKEINOT JA TÄYTÄNTÖÖNPANO

7 artikla

Oikeuksien puolustaminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tämän direktiivin mukaisten velvoitteiden täytäntöönpanoon tarkoitettut oikeudelliset ja/tai hallinnolliset menettelyt, mukaan lukien jäsenvaltioiden aiheellisina pitämät sovittelumenettelyt, ovat — myös sen työsuhteen päätyttyä, jossa syrjinnän väitetään tapahtuneen — kaikkien niiden henkilöiden käytettävissä, jotka katsovat tulleen kohdelluiksi väärin sen vuoksi, että heihin ei ole sovellettu yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yhdistykset, järjestöt ja muut oikeushenkilöt, joilla kansallisessa lainsäädännössä vahvistettujen perusteiden mukaisesti on oikeutettua etua sen varmistamisesta, että tämän direktiivin säännöksiä noudatetaan, voivat aloittaa tämän direktiivin mukaisten velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi säädetyn oikeudellisen ja/tai hallinnollisen menettelyn joko kantajan puolesta tai häntä tukeakseen tämän suostumuksella.

3. Mitä 1 ja 2 kohdassa säädetään ei rajoita sellaisten kansallisten sääntöjen noudattamista, joilla säädellään yhdenvertaisen kohtelun periaatetta koskevien kanteiden nostamisen määräaikoja.

8 artikla

Todistustaakka

1. Jäsenvaltioiden on kansallisen oikeudenkäyttöjärjestelmänsä mukaisesti toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kun henkilö, joka katsoo kärsineensä vääryyttä sen vuoksi, että häneen ei ole sovellettu yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, esittää tuomioistuimessa tai muussa toimivaltaisessa viranomaisessa tosiseikkoja, joiden perusteella voidaan olettaa tapahtuneen välitöntä tai välillistä syrjintää, vastaajan on näytettävä toteen, ettei yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ei ole rikottu.

2. Mitä 1 kohdassa säädetään, ei estä jäsenvaltioita ottamasta käyttöön todistelua koskevia sääntöjä, jotka ovat kantajalle edullisempia.

3. Mitä 1 kohdassa säädetään, ei sovelleta rikosoikeudellisiin menettelyihin.

4. Mitä 1, 2 ja 3 kohdassa säädetään, sovelletaan myös kaikkiin 7 artiklan 2 kohdan mukaisesti vireille pantuihin menettelyihin.

5. Jäsenvaltiot voivat olla soveltamatta 1 kohtaa menettelyihin, joissa tuomioistuimen tai toimivaltaisen elimen tehtävänä on selvittää tosiseikat.

9 artikla

Vastatoimenpiteet

Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön kansallisessa oikeusjärjestelmässään tarvittavat toimenpiteet henkilöiden suojelemiseksi epäsuotuisalta kohtelulta tai kielteisiltä seurauksilta, jotka johtuvat reagoinnista valitukseen tai menettelyyn, jonka tarkoi-

tuksena on varmistaa, että yhdenvertaisen kohtelun periaatetta noudatetaan.

10 artikla

Tiedottaminen

Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että tämän direktiivin mukaisesti annetuista säännöksistä sekä jo voimassa olevista asioita koskevista säännöksistä tiedotetaan jäsenvaltioiden alueella kaikin aiheellisin tavoin niille, joita asia koskee.

11 artikla

Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu

1. Jäsenvaltioiden on perinteidensä ja käytäntöjensä mukaisesti toteutettava riittävät toimenpiteet edistääkseen työmarkkina-osapuolten vuoropuhelua, jonka tarkoituksena on tukea yhdenvertaista kohtelua muun muassa valvomalla toimintatapoja työpaikoilla, laatimalla työehtosopimuksia ja käytännösääntöjä sekä tutkimalla ja vaihtamalla kokemuksia ja hyviä toimintatapoja.

2. Jäsenvaltioiden on siinä tapauksessa, että se on niiden perinteiden ja käytäntöjen mukaista, kannustettava työmarkkinaosapuolia tekemään asianmukaisella tasolla syrjinnänvastaisia sopimuksia 3 artiklassa tarkoitetuilla aloilla, jotka kuuluvat työehtosopimusneuvotteluiden soveltamisalaan, rajoittamatta osapuolten itsenäisyyttä. Näissä sopimuksissa on noudatettava tässä direktiivissä annettuja vähimmäisvaatimuksia ja kansallisia täytäntöönpanotoimenpiteitä.

12 artikla

Vuoropuhelu valtioista riippumattomien järjestöjen kanssa

Jäsenvaltioiden on edistettävä vuoropuhelua sellaisten asianomaisten valtioista riippumattomien järjestöjen kanssa, joilla on jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti oikeutettua etua myötävaikuttaa rotuun tai etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän torjumiseen yhdenvertaisen kohtelun periaatteen edistämiseksi.

III LUKU

TASA-ARVOISTA KOHTELUA EDISTÄVÄT ELIMET

13 artikla

1. Jäsenvaltioiden on nimettävä elin tai elimiä, joiden tehtävänä on edistää kaikkien ihmisten yhdenvertaista, rotuun tai etniseen alkuperään perustuvasta syrjinnästä vapaata kohtelua. Nämä elimet voivat muodostaa osan virastoista, jotka vastaavat ihmisoikeuksien puolustamisesta tai yksilön oikeuksien turvaamisesta jäsenvaltiossa.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että näiden elinten toimivaltaan kuuluu

- avustaa itsenäisesti syrjinnän uhriksi joutuneita henkilöitä näiden tekemiä syrjintävalituksia tutkittaessa, sanotun kuitenkin rajoittamatta uhrien ja 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen yhdistysten, järjestöjen ja muiden oikeushenkilöiden oikeuksia,
- teettää riippumattomia selvityksiä syrjintään liittyvistä kysymyksistä,
- julkaista riippumattomia raportteja ja antaa suosituksia kaikista syrjintään liittyvistä kysymyksistä.

IV LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

14 artikla

Direktiivin noudattaminen

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että

- a) yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vastaiset lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset kumotaan;
- b) yksittäisiin työsopimuksiin, työehtosopimuksiin, yritysten sisäisiin sääntöihin sekä voittoa tuottavia tai tuottamattomia yhdistyksiä, itsenäistä ammatinharjoittamista ja työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä koskeviin sääntöihin sisältyvät säännökset, jotka ovat yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vastaisia, julistetaan tai voidaan julistaa mitättömiksi tai muutetaan.

15 artikla

Seuraamukset

Jäsenvaltioiden on säädettävä tämän direktiivin mukaisesti annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista, ja niiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että niitä sovelletaan. Seuraamusten, joihin saattaa kuulua korvausten maksaminen uhrille, on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Jäsenvaltioiden on annettava tiedoksi komissiolle nämä säännökset viimeistään 19 heinäkuuta 2003 ja annettava niiden muutokset tiedoksi viipymättä.

16 artikla

Täytäntöönpano

Jäsenvaltioiden on annettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 19 heinäkuuta 2003 tai jäsenvaltio voi antaa tämän direktiivin täytäntöönpanon työehtosopimusten soveltamisalaan kuuluvien säännösten osalta työmarkkinaosapuolten tehtäväksi näiden yhteisestä pyynnöstä. Kyseisessä tapauksessa jäsenvaltioiden on varmistettava, että työmarkkinaosapuolet ovat viimeistään 19 heinäkuuta 2003 ottaneet käyttöön sopimuksen mukaiset toimenpiteet edellyttäen, että jäsenvaltiot toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet voidakseen koko ajan taata tässä

direktiivissä säädettyjen tulosten saavuttamisen. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin, tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

17 artikla

Kertomus

1. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle 19 heinäkuuta 2005 mennessä mainitusta päivästä ja sen jälkeen viiden vuoden välein kaikki tarvittavat tiedot, jotta komissio voi laatia Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen direktiivin soveltamisesta.

2. Komission kertomuksessa on otettava tarvittaessa huomioon Euroopan rasmin ja muukalaisvihan seurantakeskuksen sekä työmarkkinaosapuolten ja asiaankuuluvien valtioista riippumattomien järjestöjen näkemykset. Sukupuoleen liittyvien seikkojen ottamista huomioon kaikessa toiminnassa koskevan periaatteen mukaisesti kyseisessä kertomuksessa on muun muassa esitettävä arvio naisia ja miehiä koskevien toimenpiteiden vaikutuksista. Annettujen tietojen pohjalta kyseiseen kertomukseen on sisällytettävä tarvittaessa ehdotuksia tämän direktiivin tarkistamiseksi ja ajan tasalle saattamiseksi.

18 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.

19 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Luxemburgissa 29 päivänä kesäkuuta 2000.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

M. ARCANJO